

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/edkkuj>

ดำเนินการวารสารโดย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความสามารถของสมองในการบริหารจัดการชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนบ้านใหม่ (วันครู 2503)

The Participative Administration Process to Improve the Executive Function of the Preschool Children's in Ban Mai (Mai Wankreu 2503) School

กชกร ศรีสังข์^{1*}, रेखा चुसुररन² และ สุวลัย มหากันธา³

Kotchakon Srisung^{1*}, Recha Choosuwarn², and Suwalai Mahagunta³

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์^{1*}, อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์², และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์³
Master's Degree Student Educational Administration, Faculty of Education, Prince of Songkla University, Songkla province, Thailand^{1*}, Lecturer, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Prince of Songkla University, Songkla province, Thailand², and Asst.prof. Faculty of Education, Prince of Songkla University, Songkla province, Thailand³

Received: July 16, 2020 Revised: June 17, 2021 Accepted: June 17, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความสามารถของสมองในการบริหารจัดการชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนบ้านใหม่ (วันครู 2503) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 ท่าน ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา จำนวน 1 ท่าน ศึกษาพิเศษผู้รับผิดชอบงานนิเทศ การศึกษาปฐมวัย จำนวน 1 ท่าน ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการปฐมวัย จำนวน 1 ท่าน และครูผู้สอนระดับชั้นปฐมวัย จำนวน 6 ท่าน รวมทั้งสิ้น 10 ท่าน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยสรุปกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความสามารถของสมองในการบริหารจัดการชีวิตของเด็กปฐมวัยได้ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมศึกษาข้อมูลพื้นฐานวิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบัน กำหนดความต้องการของการใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน 2) การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามแผน ประกอบไปด้วยการมีส่วนร่วมในการสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ด้านความจำเพื่อใช้งาน ด้านการใส่ใจจดจ่อในสิ่งที่ทำ ด้านการยังคิดไตร่ตรอง ด้านการควบคุมอารมณ์ และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะผู้อำนวยการ และผู้ทรงคุณวุฒิ 3) การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล ประกอบไปด้วย (1) การสะท้อนผลการพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัย (2) ผลการใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ ด้านการบริหาร ด้านครู และด้านเด็กปฐมวัย 3) ข้อจำกัด และอุปสรรค 4) สิ่งที่ควรปรับปรุงเพื่อพัฒนากระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านครู และด้านการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

คำสำคัญ: กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ความสามารถของสมองในการบริหารจัดการชีวิต

*Corresponding author. Tel.:

Email address: kotchakon050@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to propose a Participative Administration Process to Improve the Executive Function of the Preschool Children's in Ban Mai (Mai Wankreu 2503) School. The key informants were 1 school director, 1 director of the Supervision, Monitoring and Evaluation Group, 1 supervisor responsible for the supervision of early childhood education, 1 head of Early Childhood Academic Department and 6 early childhood teachers, totaling 10 individuals. The sample was selected based on a purposive sampling. The research instruments were focus group discussion form and participant observation form. Data collected were analyzed using content analysis.

The results of studying the participatory management process for developing brain's ability in life management of early childhood students could be summarized as follows: 1) Participation in studying basic information, analyzing current problems, determining the needs for the participatory management process and participation in thinking and planning, 2) Participation in the implementation of the plan consisted of participating in building experiences to develop executive function (EF) skills in working memory, attention and focus, inhibitory control, emotional control, and participation by directors and experts, 3) Participation in monitoring and evaluation consisted of (1) reflecting the development of EF skills for early childhood students, (2) the results of using the participatory management process for developing EF skills of early childhood students could be divided into 3 aspects, namely: management, teacher and early childhood students, 3) Limitations and obstacles, 4) Three aspects that should be improved for developing the participatory management process to improve EF skills of early childhood students included management, teacher, and parenting.

Keywords: Participatory management process, Executive Function

■ บทนำ

การพัฒนาทางสมองเป็นศาสตร์แห่งการศึกษาด้านประสาทวิทยา สร้างความตื่นตัวแก่ภาคการศึกษาที่ต่างหันมาให้ความสนใจในการพัฒนาทักษะสมองของมนุษย์ในช่วงปฐมวัยสูงสุด ด้วยเหตุที่ว่าสมองเป็นพื้นฐานของการพัฒนาด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และการเรียนรู้ การพัฒนาทางสมองตามทฤษฎีต่าง ๆ ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทักษะ Executive Function (EF) ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานระดับสูงของสมองที่ควบคุมความคิด อารมณ์ การตัดสินใจและการกระทำ ทำให้เริ่มต้นลงมือทำและมุ่งมั่นทำงานบรรลุผลตามเป้าหมาย (สิริยากร กองทอง, 2559) ในเด็กปฐมวัยทักษะที่เป็นองค์ประกอบหลักของ EF มี 9 ด้าน ดังนี้ 1) ความจำเพื่อใช้งาน 2) การยั้งคิด ไตร่ตรอง 3) การยืดหยุ่นความคิด 4) การควบคุมอารมณ์ 5) การใส่ใจจดจ่อในสิ่งที่ทำ 6) การเฝ้าดูแล และสะท้อนผลจากการกระทำของตนเอง 7) การริเริ่ม และลงมือทำ 8) การวางแผน และการจัดระบบดำเนินการ 9) การมุ่งเป้าหมาย (สุภาวดี หาญเมธี จิตา พิทักษ์สินสุข และ ภาวนา อารามฤทธิ์, 2561) ทักษะเหล่านี้มีความสำคัญในการที่บุคคลจะกำหนดเป้าหมาย วางแผนงาน และมุ่งมั่นทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ จึงมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะสมองโดยเฉพาะช่วงวัยแต่แรกเกิดจนถึง 6 ขวบ เป็นช่วงที่สมองของเด็กมีการเติบโตมากกว่าช่วงวัย อื่น ๆ เพราะช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่รอยเชื่อมต่อของเซลล์สมองแต่ละเซลล์จะถูกสร้างขึ้น และมีการเชื่อมโยงของเซลล์สมองจำนวนมาก ซึ่งกระบวนการนี้จะเริ่มเมื่อก่อนเข้าสู่วัยรุ่น ดังนั้นเด็กที่ไม่ได้รับการพัฒนาทักษะ EF ตั้งแต่ช่วงปฐมวัย จะมีการเชื่อมต่อกันระหว่างเซลล์ประสาท ซึ่งจำเป็นต่อทักษะ EF ที่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอเมื่อเป็นวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ต่อไป (วีระศักดิ์ ชลไชยะ, 2559) ซึ่งการสร้างเสริมการพัฒนาทักษะ EF สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นมีหลากหลายวิธี เป็นวิธีที่ใช้ในหลายสถานศึกษามีเป้าหมายในการพัฒนาเด็ก ด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม

สติปัญญา และการมุ่งเน้นพัฒนาทักษะทั้ง 9 ด้านของ EF ซึ่งสามารถนำมาเชื่อมโยง ส่งเสริม สนับสนุน และสอดแทรกในกิจกรรมประจำวันให้เด็กปฐมวัย เกิดการเรียนรู้การทำงานทางสมองด้านการบริหารจัดการในทุก ๆ ด้าน

ในประเทศไทยได้เกิดการขยายความร่วมมือของหน่วยงานที่ให้ความสนใจในเรื่องของการพัฒนาทักษะ EF โดยเฉพาะในส่วนของภาคการศึกษาที่เร่งพัฒนาคุณภาพของนักเรียนไทย และการเรียนการสอนให้ทัดเทียมกับประเทศในอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาความรู้ด้านวิชาการ และทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นความชำนาญในการคิดใคร่ครวญอย่างละเอียดรอบคอบในเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล โดยหาส่วนดี ส่วนบกพร่อง หรือ จุดเด่น จุดด้อยของเรื่องนั้น ๆ แล้วเสนอแนะสิ่งที่ดีสิ่งที่เลวที่เหมาะสมอย่างยุติธรรม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ในปัจจุบันเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology : IT) การเลี้ยงลูกของพ่อแม่ ผู้ปกครองเผชิญการทำทนายครั้งใหญ่คือ IT ที่เข้ามาแย่งเวลา และแทรกแซงการเลี้ยงลูก เครือข่ายสังคม (Social Network) ขยายตัวอย่างรวดเร็วทำให้โรงเรียน ครู และระบบการศึกษาถูกทำลายไปจนถึงถูกทำลายลง เพราะเด็กสามารถค้นคว้าหาความรู้จากอินเทอร์เน็ตด้วยตนเองอย่างง่ายดาย พัฒนาการเด็กไม่ตอบคำถามยุค IT และศตวรรษที่ 21 อีกต่อไป วิทยาศาสตร์การแพทย์และการศึกษาต้องหาวิธีการจัดการศึกษาให้เด็กในศตวรรษที่ 21 ซึ่งความรู้เรื่อง Executive Function หรือ EF และความรู้เรื่องทักษะศตวรรษที่ 21 ที่เข้ามาช่วยเติมเต็มคำอธิบายเรื่องพัฒนาการเด็กแบบดั้งเดิม และต่อยอดการอบรมเลี้ยงดูเด็กของครูผู้สอนระดับปฐมวัย ดังที่ ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ (2561) กล่าวว่า พ่อ แม่ผู้ปกครองมีส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็ก เพราะในช่วง 3 ขวบแรก พ่อ แม่ ผู้ปกครองจะต้องเลี้ยงดูลูกให้เขามีตัวตนที่ชัดเจน และแข็งแรง แล้วใช้เวลาช่วงอายุ 2-7 ขวบ พัฒนารากฐานของ EF อย่างดีที่สุดก่อนที่จะส่งเด็กเข้าสู่โรงเรียนและระบบการศึกษา เมื่ออายุ 7-8 ขวบ โรงเรียนรับช่วงต่อด้วยปรัชญาการศึกษาสมัยใหม่ และกระบวนการเรียนรู้สมัยใหม่เป็นเวลา 12 ปีของการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาทักษะ EF จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กในยุค IT ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องตระหนักในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะช่วงวัย 3-6 ปี เพื่อเป็นเครื่องมือพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้เป็นไปตามวัยที่มุ่งเน้นแนวคิดในการพัฒนาทักษะ EF

โรงเรียนบ้านใหม่ (วันครู 2503) มีนักเรียนระดับปฐมวัยจำนวน 166 คน สภาพของชุมชนโดยรอบมีลักษณะเป็นชุมชนชนบทห่างไกลจากตัวเมือง ผู้ปกครองนักเรียนมีอัตราการย้ายถิ่น และไปประกอบอาชีพในประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งนักเรียนย้ายติดตามผู้ปกครองบ่อยทำให้นักเรียนบางคนมีปัญหาเรียนไม่ต่อเนื่อง หรือขาดการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่ เพราะต้องอาศัยอยู่กับปู่ย่า ตายาย ซึ่งพ่อแม่ ไม่มีโอกาสเรียนรู้และเข้าใจการเลี้ยงดูบุตรหลานที่ถูกต้อง ให้ความสำคัญกับเรื่องปากท้องมากกว่าการอยู่ใกล้ชิดอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน ครั้นเมื่อโตขึ้นเด็กก็ถูกเร่งรัดในระบบการศึกษาที่เน้นตัวความรู้มากกว่าเน้นการฝึกลักษณะนิสัยและทักษะชีวิต การนำ EF เข้าสู่การพัฒนาเด็กปฐมวัยในโรงเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา “กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความสามารถของสมองในการบริหารจัดการชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนบ้านใหม่ (วันครู 2503)” กล่าวคือการให้ครูปฐมวัย และผู้ที่มีส่วนร่วมศึกษาข้อมูลพื้นฐาน วิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบัน กำหนดความต้องการของการใช้กระบวนการ มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน มีส่วนร่วมดำเนินการ และมีส่วนร่วมในการติดตามผล ประเมินผล ในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนบ้านใหม่ (วันครู 2503) เพื่อให้สามารถพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มุ่งเน้นแนวคิดการพัฒนาทักษะ EF ให้อยู่รอดในสังคมและเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน

■ จุดประสงค์การวิจัย

1) เพื่อเสนอกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความสามารถของสมองในการบริหารจัดการชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนบ้านใหม่ (วันครู 2503)

■ ความสำคัญ และประโยชน์ของการวิจัย

1) โรงเรียนบ้านใหม่ (วันครู 2503) สามารถนำกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมไปใช้ในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย

2) ได้ผลงานที่เกิดจากกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความสามารถของสมองในการบริหารจัดการชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนบ้านใหม่ (วันครู 2503) คือ ครูได้นวัตกรรมใหม่ และนักเรียนเกิดทักษะ EF

■ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความสามารถของสมองในการบริหารจัดการชีวิตของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีแนวคิดดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยศึกษาจาก ปาริชาติ วลัยเสถียร สหทยา วิเศษ จันทนา เบญจทรัพย์ ชลกาญจน์ ฮาชันนารี และ พระมหาสุทิตย์ อบอุ่น (2543) แล้วสรุปขอบเขตเนื้อหาตามแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมได้ กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยดังนี้

1) การมีส่วนร่วมศึกษาข้อมูลพื้นฐาน วิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบัน กำหนดความต้องการของการใช้กระบวนการ และการมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย

2) การมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนบ้านใหม่ (วันครู 2503) คือการสร้างประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย

3) การมีส่วนร่วมในการติดตามผล ประเมินผล และสะท้อนผล เป็นการประเมินตรวจสอบกระบวนการหรือสิ่งที่เป็นข้อจำกัด อุปสรรคต่อการดำเนินงานการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะ EF ผู้วิจัยได้ศึกษาจาก สุภาวดี หาญเมธี (2558) แล้วสรุปขอบเขตเนื้อหาตามแนวคิดการพัฒนาทักษะ EF ได้เป็นการสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ซึ่งแยกออกเป็นด้านดังต่อไปนี้

1) การสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ด้านความจำเพื่อใช้งาน ผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวและเพลง การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะช่วยส่งเสริมทักษะ EF ด้าน ความจำเพื่อใช้งาน เพราะเด็กจะต้องเคลื่อนไหวไปตามจังหวะเพลง โดยให้สอดคล้องเข้ากันกับคำร้อง เสียงดนตรี และคำสั่งให้เคลื่อนไหว

2) การสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ด้านการยั้งคิด ไตร่ตรอง ผ่านกิจกรรมกลุ่มโดยการให้เด็กระดมสมอง ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของครู การคิดแบบกลุ่มจะทำให้เด็กได้ฟังคนอื่น ได้เห็นมุมมองที่ต่าง ฝึกยังใจยอมรับคนอื่น และเด็กได้ฝึกการริเริ่มเสนอความคิดเห็น

3) การสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ด้านการยืดหยุ่นความคิด ผ่านการจัดกิจกรรมกลุ่มเล็กที่เด็กจะได้เรียนรู้ความคิดของเพื่อน การทำงานกลุ่มต้องร่วมกันคิดก่อนทำ วางแผน จัดระบบดำเนินการ ฝึกความคิดยืดหยุ่น การยังใจ และการควบคุมอารมณ์ด้วย

4) การสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ด้านการควบคุมอารมณ์ ผ่านการสร้างประสบการณ์ด้วยการพูดเตือนตัวเอง เพราะภาษามือบทบาทสำคัญมากในการพัฒนาทักษะ EF โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพูดเพื่อกำกับตนเอง การห้าม หรือเตือนตนเองไม่ให้อำนาจในสิ่งที่ไม่ควร

5) การสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ด้านการใส่ใจจดจ่อในสิ่งที่ทำ โดยการใช้นิตริ การฝึกฝน ดนตรีส่งผลต่อการพัฒนาทักษะ EF ในเด็ก ซึ่งจะช่วยให้มีความชำนาญในการใช้ภาษา การประสานมือและตา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกดนตรีและช่วยในด้านการใส่ใจจดจ่อ เป็นการฝึกดนตรีในบรรยากาศความสุข สอดคล้องกับความสนใจและวัยของเด็ก

6) การสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ด้านการเฝ้าดูแล และสะท้อนผลจากการกระทำของตนเอง ผ่านการจัดกิจกรรมกลุ่มใหญ่ที่ครูจัดเป็นประจำทุกเช้าและบ่าย เช่น กิจกรรมเช็ช้ชื้อตอนเช้า และกิจกรรมชวนกันคุยจะช่วย

พัฒนาความใส่ใจจดจ่อในเด็ก เสริมความจำ ได้ฝึกคิดวิเคราะห์ และพัฒนาการการเฝ้าดูแล สะท้อนผลจากการกระทำของตนเอง

7) การสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ด้านการริเริ่ม และลงมือทำ ผ่านกิจกรรมการเล่นอิสระ Free Play คือการให้เด็กกำหนดเป้าหมายการเล่นหรือกิจกรรมด้วยตนเองอย่างอิสระทุกอย่าง ภายในกรอบ กว้าง ๆ ที่ผู้ใหญ่วางไว้ เพราะระหว่างการเล่นอิสระนั้นเขาเกิดพัฒนาหลายด้าน รวมถึงด้านการริเริ่ม และลงมือทำด้วย

8) การสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ด้านการวางแผน และการจัดระบบดำเนินการ ผ่านการฝึกวิเคราะห์วางแผน ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการคิดตั้งแต่ต้น เด็กจะรู้สึกว่าเป็นเจ้าของผลงาน เป็นความคิดของเด็กเอง เด็กจะมีความมุ่งมั่นตั้งใจ โดยครูปรับบทบาทมาเป็นผู้ช่วยเด็กในการวิเคราะห์วางแผนแบบมีส่วนร่วมได้ ไม่ใช่เป็นผู้สั่งให้เขาทำ จะเอื้อต่อกระบวนการคิดวิเคราะห์และวางแผนของเด็กได้ดี

9) การสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ด้านการมุ่งเป้าหมาย ผ่านการสร้างประสบการณ์ด้วยการพูดเตือนตัวเอง เพราะภาษามีบทบาทสำคัญมากในการพัฒนาทักษะ EF โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพูดเพื่อกำกับตนเอง การเตือนตนเองให้ตั้งใจ ตั้งมั่นในสิ่งที่ทำ

จากแนวคิดข้างต้น ผู้ร่วมวิจัยได้ใช้ในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการเข้ากับแผนการจัดประสบการณ์ที่ใช้อยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และในส่วนของผลการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยนั้น ผู้วิจัยได้ใช้การสังเกต และการสนทนากับเด็ก และจัดบันทึกพัฒนาการเพื่อสนองความมุ่งหมายที่วางไว้

■ วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของงานวิจัยครั้งนี้คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านใหม่ (วันครู 2503) จำนวน 1 ท่าน ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา จำนวน 1 ท่าน ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบงานนิเทศการศึกษาปฐมวัย จำนวน 1 ท่าน ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการปฐมวัยจำนวน 1 ท่าน ครูผู้สอนระดับชั้นปฐมวัย จำนวน 6 ท่าน รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 ท่าน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการคัดเลือกที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้โดยอาศัยหลักของความสมเหตุสมผลทางวิชาการร่วมเป็นผู้วิจัยพัฒนากระบวนการบริหาร โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่สามารถให้คำตอบได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ซึ่งเป็นการมุ่งเลือกเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญเชิงลึก สามารถสะท้อนความจริงได้ดีที่สุด และมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1) การสังเกต (Observation) ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตเป็นสมาชิกของกลุ่มที่ศึกษา ลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้ได้ข้อเท็จจริงที่ตรงสภาพความเป็นจริง (บุญชม ศรีสะอาด และ สุริทอง ศรีสะอาด, 2552) โดยผู้วิจัยอาศัยกรอบในการสังเกตคือการมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย

2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างจริงจัง และสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมสนทนา ชักถาม และมีการวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ เพื่อศึกษาความคิดเห็น ประสบการณ์ และความรู้สึกของผู้เข้าร่วมสนทนาในประเด็นที่ได้กำหนดไว้แล้ว (บุญชม ศรีสะอาด และ สุริทอง ศรีสะอาด, 2552) โดยผู้วิจัยอาศัยประเด็นในการสนทนากลุ่ม คือ 1) ประเด็นการวิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบัน กำหนดความต้องการของการใช้กระบวนการ และการมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนเพื่อพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย 2) ประเด็นสะท้อนผล ประเมินผลการ

ใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย หรือสิ่งที่เป็นข้อจำกัด อุปสรรคต่อการดำเนินงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยหลักการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาจะช่วยให้เข้าใจ กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดัดแปลงกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลของ Miles & Huberman (1994 อ้างถึงใน ชาย โพธิ์สิตา, 2556) ซึ่งมีกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูล 3 ขั้นตอน คือ 1) การจัดระเบียบข้อมูล (Data Organizing) 2) การแสดงข้อมูล (Data Display) และ 3) การหาข้อสรุป ตีความ และตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิจัย (Conclusion, Interpretation and Verification)

■ ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความสามารถของสมองในการบริหารจัดการชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนบ้านใหม่ (วันครู 2503)” เสนอตามลำดับดังนี้

1) การมีส่วนร่วมศึกษาข้อมูลพื้นฐานวิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบัน กำหนดความต้องการของการใช้กระบวนการและการมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน (Plan)

1.1 สภาพปัญหาปัจจุบันของการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่า เด็กในแต่ละระดับชั้นมีปัญหาขาดทักษะ EF ในด้านที่ต่างกัน คือ 1) เด็กระดับชั้นอนุบาล 1 ขาดทักษะทางด้าน ความจำเพื่อใช้งาน 2) เด็กระดับชั้นอนุบาล 2 ขาดทักษะทางการใส่ใจจดจ่อในสิ่งที่ทำ และขาดทักษะทางการยั้งคิด ไตร่ตรอง 3) เด็กระดับชั้นอนุบาล 3 ขาดทักษะทางการควบคุมอารมณ์

1.2 การกำหนดความต้องการของการใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย คือ การให้ผู้บริหาร ครู และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มีส่วนร่วมในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานวิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบัน กำหนดความต้องการของการใช้กระบวนการ และการมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนในการพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัย นำไปสู่การให้ผู้มีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย ปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการที่ได้กำหนดไว้ ได้แก่การสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนา EF ของเด็กปฐมวัย รวมทั้งการให้การสนับสนุนทั้งด้านกำลังความคิด กำลังกาย กำลังใจ เพื่อให้การพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี สุดท้ายให้ผู้มีส่วนร่วม ร่วมในการติดตาม ประเมินผล และสะท้อนผล การใช้กระบวนการที่เป็นการประเมินตรวจสอบกระบวนการ หรือสิ่งที่เป็นข้อจำกัด อุปสรรคต่อการดำเนินงาน และในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยนั้นจะต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน เด็กจะต้องมีความสุข มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง บุคคล และสิ่งรอบตัว ให้เด็กมีจิตใจที่มั่นคง รู้สึกดีต่อตนเองพร้อมที่จะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น จัดการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับพัฒนาการและธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาอย่างรอบด้าน เต็มศักยภาพ

1.3 การมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย ผู้มีส่วนร่วม ร่วมกันวางแผนพัฒนาทักษะ EF ในแต่ละช่วงชั้นตามสภาพปัญหาในปัจจุบันที่ผู้มีส่วนวิเคราะห์ในกระบวนการแรกคือเด็กระดับชั้นอนุบาล 1 พัฒนาทักษะทางด้านความจำเพื่อใช้งาน เด็กระดับชั้นอนุบาล 2 อายุ พัฒนาทักษะทางการใส่ใจจดจ่อในสิ่งที่ทำ และทางการยั้งคิด ไตร่ตรอง เด็กระดับชั้นอนุบาล 3 พัฒนาทักษะทางการควบคุมอารมณ์ ซึ่งการพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัยนั้นต้องเป็นไปตามพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ผู้มีส่วนร่วม ร่วมกันเสนอกิจกรรมที่จะพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาในแต่ละช่วงชั้น สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องพัฒนาให้กับเด็กปฐมวัย โดยครูสามารถจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัยได้ทุกที่ ซึ่งการจัดประสบการณ์ดังกล่าวนั้นครูสามารถสอดแทรกไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของเด็ก ผู้มีส่วนร่วมเสนอวิธีพัฒนา

ทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยตามกิจกรรมที่ครูใช้อยู่แล้วในโรงเรียน โดยครูสามารถนำกิจกรรมไปใช้พัฒนาทักษะ EF ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก และบริบทโดยทั่วไปของโรงเรียน ซึ่งหลักการสำคัญคือ “จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับจุดแข็ง-จุดอ่อนของเด็กแต่ละคน”

2) การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามแผนและสังเกตผลการปฏิบัติ (Action and Observe)

2.1 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ด้านความจำเพื่อใช้งานให้กับเด็กระดับชั้นอนุบาล 1 ด้วยการจัดกิจกรรมโดยใช้สองภาษา (ไทย-มลายูถิ่น) ในการสื่อสารกับเด็ก เน้นการใช้ภาษาไทย โดยการพูดซ้ำ ย้ำ ทวน ใช้ท่าทางประกอบ และใช้สื่อประเภทสองภาษา และบัตรคำพื้นฐานระดับชั้นปฐมวัย 242 คำมาช่วยในการสร้างประสบการณ์ให้กับเด็ก

2.2 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ด้านการใส่ใจจดจ่อในสิ่งที่ทำ ให้กับเด็กระดับชั้นอนุบาล 2 ด้วยการจัดกิจกรรมโดยใช้ดนตรี ปรบมือ กิจกรรมโยคะ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

2.3 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ด้านการยั้งคิด ไตร่ตรองให้กับเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2 โดยการสร้างประสบการณ์ผ่านการสร้างข้อตกลงในห้องเรียน การเสริมแรงทางบวก ยกย่องชมเชย การจัดกิจกรรมโดยใช้นิทานคุณธรรม สะท้อนคิดจากนิทาน และจัดกิจกรรมโดยการตั้งคำถามสะท้อนคิด หรือการสะท้อนคิดในกิจกรรมกลุ่ม

2.4 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ด้านการควบคุมอารมณ์ ให้กับเด็กระดับชั้นอนุบาล 3 ด้วยการพูดคุยโดยนำหลักศาสนาเข้ามาร่วมด้วย สร้างจิตสำนึก การฝึกให้เด็กรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองโดยการกล่าวคำสรรเสริญของพระเจ้าตามหลักศาสนาอิสลาม การฝึกให้เด็กรู้จักพูดเตือนตนเอง และการจัดบอร์ดเด็กดี ยกย่องชมเชยประจำห้อง

2.5 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยจากผู้มีส่วนร่วมที่อยู่ในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียน มีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดหา สนับสนุน สื่ออุปกรณ์ที่ครูประจำชั้นต้องการเพื่อนำไปใช้ในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นที่ปรึกษาหลักในการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัย

2.6 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยจากผู้มีส่วนร่วมที่อยู่ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิคอยแนะนำ ชี้นำ กระตุ้นให้ครู และผู้บริหารโรงเรียน เกิดความรู้ ความตระหนัก และมีทักษะในจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัยในโรงเรียน

3) การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล (Reflection)

3.1 การสะท้อนผลการพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัย คือ การพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัยสำคัญต่อเด็กมากต้องเริ่มฝึกตั้งแต่ช่วงอายุ 1-6 ขวบ ซึ่งเด็กจะมีพัฒนาการทางสมองไว เรียนรู้เร็ว และสมองถูกกระตุ้นให้เรียนรู้กระบวนการคิดเชิงบริหารได้ง่าย เพียงแต่ต้องใช้เวลาฝึกฝนค่อนข้างนาน เด็กจึงจะสามารถดึงทักษะดังกล่าวมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกฝนทักษะ EF จะช่วยให้เด็กเกิดสติ มีสมาธิจดจ่อกับงาน จนสมองของเด็กเกิดพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ คิดยืดหยุ่น ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของสมองรู้จักองค์ประกอบของทักษะสมอง และสามารถวิเคราะห์ได้ว่าในกระบวนการเรียนรู้หรือพฤติกรรมของเด็กที่เกิดขึ้นนั้นกำลังพัฒนาทักษะ EF ด้านใดและมุ่งเป้าหมายสู่การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองการพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสม

3.2 ผลการใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

3.2.1 ด้านการบริหาร ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการระดมความคิด และอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนร่วมเกิดความคิดเห็นที่หลากหลายทำให้การปฏิบัติงานมีความ

ราบรื่น ก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้บริหาร และผู้มีส่วนร่วมทุกคนทั้งใน และนอกโรงเรียน ลดความขัดแย้งในการทำงาน เพิ่มความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้น สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงงาน และผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

3.2.2 ด้านครู ทำให้ผู้มีส่วนร่วมที่อยู่ในฐานะครู มีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของสมอง รู้จักองค์ประกอบของทักษะสมอง และสามารถวิเคราะห์ได้ว่าในการจัดการเรียนรู้ หรือพฤติกรรมของเด็กที่เกิดขึ้นนั้นกำลังพัฒนาทักษะ EF ด้านใด ครูได้พัฒนาทักษะการสื่อสารเชิงบวกที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย เกิดทักษะการประเมิน ทักษะการสังเกต การจดบันทึกพฤติกรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็ก และมีความสามารถในการสื่อสารผลการประเมินให้กับผู้มีส่วนร่วมได้อย่างดี เพื่อนำมาปรับปรุงหรือพัฒนางาน ครูเกิดการทำงานเป็นทีม (Team Work) ซึ่งการทำงานเป็นทีมจะช่วยให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายเทข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะ EF ในเด็ก ครูรู้จักการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดเป้าหมาย วางแผน มีกระบวนการทำงาน และประเมินผล สามารถสะท้อนผลการเรียนรู้ของเด็ก และของครูที่ประเมินตนเองว่าแนวทางที่ปฏิบัติ นั้น ถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร เพื่อนำสู่การพัฒนาตน พัฒนางาน

3.2.3 ด้านเด็กปฐมวัยพบว่า เด็กในระดับชั้นอนุบาล 1 มีการพัฒนาและเริ่มใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับครู และเพื่อนมากขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กได้เกิดทักษะการจำ และสามารถนำไปใช้ได้ เด็กอนุบาล 2 แสดงออกตามความรู้สึกและความสามารถของตนเอง ที่มีลักษณะนิสัยเป็นคนมีความประณีต มีความละเอียดอ่อน เป็นคนมีระเบียบ และที่สำคัญคือเด็กใส่ใจจดจ่อในสิ่งที่ทำงานสำเร็จด้วยความสุขที่แสดงออกผ่านรอยยิ้ม และเสียงหัวเราะในขณะที่ร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน ๆ เด็กเกิดพฤติกรรมทางบวก รู้จักควบคุมความต้องการของตนเองได้ เช่น การรอคอยตามลำดับก่อน-หลัง การไม่รังแกเพื่อน ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ เด็กระดับชั้นอนุบาล 3 รู้วิธีจัดการตัวเองให้แสดงออกอย่างเหมาะสม ไม่ทำให้อารมณ์ของตนเองไปสร้างปัญหาสัมพันธ์ภาพระหว่างกัน

3.3 ข้อจำกัด อุปสรรคของการใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย มีข้อจำกัดในกลุ่มผู้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจในการเสนอวิธีการสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งกัน ต่างคนต่างความคิด และอีกหนึ่งข้อจำกัดของการใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยในครั้งนี้คือ เรื่องของเวลาที่ค่อนข้างน้อย เป็นอุปสรรคทำให้ผู้มีส่วนร่วมมองไม่เห็นพัฒนาการที่เกิดกับเด็กเท่าที่ควร

3.4 สิ่งที่ต้องปรับปรุงเพื่อพัฒนากระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยที่ผู้มีส่วนร่วมได้เสนอ คือ

3.4.1 ด้านการบริหาร ในเรื่องของการวางนโยบายผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย โดยให้การพัฒนานี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยระดับสถานศึกษา เพราะครูจะได้จัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัยได้ตลอดทั้งปีการศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้เด็กได้รับการพัฒนา และเห็นผลการพัฒนาที่ชัดเจน

3.4.2 ด้านครู คือครูจะต้องได้รับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยเพื่อเป็นการเพิ่มทักษะให้กับครู

3.4.3 ด้านการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย เพราะการพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัยนั้นต้องเริ่มจากบ้านของเด็ก แล้วจึงมารับการส่งเสริมสนับสนุนต่อที่โรงเรียน พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ต้องมีส่วนร่วม และให้ความร่วมมือในการพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็ก ทางโรงเรียนควรจัดอบรมให้ความรู้ผู้ปกครองของเด็กเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะ EF เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ และนำไปปฏิบัติที่บ้านได้

อภิปรายผล

(1 การมีส่วนร่วมศึกษาข้อมูลพื้นฐานวิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบัน กำหนดความต้องการของการใช้กระบวนการ และการมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน)Plan)

1.1 การวิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบันของการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนบ้านใหม่ (วันครู 2503) จากผลการวิจัยที่ได้ คือสภาพปัญหาของการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่าเด็กในแต่ละระดับชั้นมีปัญหาขาดทักษะ EF ในด้านที่ต่างกัน คือ 1) เด็กระดับชั้นอนุบาล 1 ขาดทักษะทางด้านความจำเพื่อใช้งาน 2) เด็กระดับชั้นอนุบาล 2 ขาดทักษะทางการใส่ใจจดจ่อในสิ่งที่ทำ และขาดทักษะทางการยั้งคิด ไตร่ตรอง 3) เด็กระดับชั้นอนุบาล 3 ขาดทักษะทางการควบคุมอารมณ์ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิระพร ชะโน (2562) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการคิดเชิงบริหารกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย Executive Functions and Early Childhood Development การคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EFs) เป็นกระบวนการทางความคิด การทำงานของสมองส่วนหน้า ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านความคิด ความรู้สึก และการกระทำ การยั้งคิดไตร่ตรอง การควบคุมอารมณ์ การยืดหยุ่นทางความคิด การตั้งเป้าหมาย วางแผน ความมุ่งมั่น การจดจำและเรียกใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดลำดับความสำคัญของเรื่องต่าง ๆ และการทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอนจนบรรลุความสำเร็จ ทักษะ EF สำคัญกว่า IQ และ EQ ช่วงวัย 2-6 ปี นี้เป็นช่วงเวลาสำคัญในการพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็ก ซึ่งประกอบด้วยทักษะ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความจำที่นำมาใช้งาน 2) การยั้งคิด 3) การยืดหยุ่นทางความคิด 4) การควบคุมอารมณ์ และ 5) การวางแผนและการจัดการระบบดำเนินการซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของทักษะที่มนุษย์เราทุกคนต้องใช้ และมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในชีวิต

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะ EF ทางด้าน ความจำที่นำมาใช้งาน การยั้งคิด และการควบคุมอารมณ์ ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรพัฒนาทักษะ EF ให้ตรงกับความต้องการ หรือปัญหาของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนา และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับ อโณทัย สุขเจริญโกศล (2562) ที่กล่าวว่า EF เป็นกระบวนการทำงานของสมองที่มีหน้าที่บริหารจัดการ ควบคุมอารมณ์ความคิด การตัดสินใจ และการกระทำส่งผลให้สามารถลงมือทำงาน และมุ่งมั่นทำงานสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นทักษะ EF จึงมีความสำคัญมากกว่า IQ และ EQ เนื่องจากเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการดำเนินชีวิตที่ทุกคนต้องมีเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นทักษะที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความสำเร็จในชีวิตของทุกคน

1.2 การกำหนดความต้องการของการใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนบ้านใหม่ (วันครู 2503) จากผลการวิจัยที่ได้ คือการให้ผู้บริหาร ครู และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มีส่วนร่วมในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานวิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบัน กำหนดความต้องการของการใช้กระบวนการ และการมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนในการพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัย นำไปสู่การให้ผู้มีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย ปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการที่ได้กำหนดไว้ ได้แก่ การสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย รวมทั้งการให้การสนับสนุนด้านกำลังใจ กำลังใจ เพื่อให้การพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี สุดท้ายให้ผู้มีส่วนร่วม ร่วมในการติดตาม ประเมินผล และสะท้อนผล การใช้กระบวนการที่เป็นการประเมินตรวจสอบกระบวนการ หรือสิ่งที่เป็นข้อจำกัด อุปสรรคต่อการดำเนินงาน จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบันของการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนบ้านใหม่ (วันครู 2503) ผลการวิจัยข้างต้นมีความสอดคล้องกับ วิโรจน์ พลเยี่ยม และ ศักดา สถาพรวงษา (2557) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่ามีรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ส่วนนำหลักการ วัตถุประสงค์และบริบท ส่วนที่ 2 ระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมและวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม (1) การกำหนดนโยบายและการวางแผน (2) การตัดสินใจ (3) การดำเนินการ (4) การติดตามประเมินผล (5) ร่วมรับผิดชอบได้รับประโยชน์ ส่วนที่ 3 นำรูปแบบไปใช้ ส่วนที่ 4 ข้อจำกัดในการนำรูปแบบไปใช้ และ

สอดคล้องกับ ปารีชาติ วลัยเสถียร สหทยา วิเศษ จันทนา เบญจทรัพย์ ชลกาญจน์ ฮาซันนารี และ พระมหาสุทนต์ ออบอุ้น (2543) ที่ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้คือ 1) การมีส่วนร่วมในการศึกษาบริบทเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำงาน ช่วยกันค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา 2) มีส่วนร่วมในการวางแผน โดยการรวมกลุ่มอภิปราย แสดงความคิดเห็น เพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน และทรัพยากรที่ต้องใช้ 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ด้วยการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือการเข้าร่วมบริหารงาน และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนางานนั้นมีความจำเป็นต้องทำเป็นขั้นตอนตามกระบวนการ ซึ่งเริ่มจากการวิเคราะห์สภาพปัญหา วางแผน นำไปสู่การปฏิบัติงาน และประเมินผล จะทำให้การพัฒนางานสำเร็จลุล่วง และมีศักยภาพที่ดีได้ สอดคล้องกับ จารุพงศ์ พลเดช (2546) ที่กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้คนในองค์กร ในฐานะสมาชิกขององค์กรมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร ตั้งแต่การมีส่วนร่วมคิด ตัดสินใจ มีส่วนร่วมวางแผน มีส่วนร่วมทำ มีส่วนร่วมรับผิดชอบ มีส่วนร่วมรับประโยชน์ และมีส่วนร่วมติดตามผล การมีส่วนร่วมในแต่ละเรื่องนั้นมีความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจ และเสริมแรงในการทำงานของผู้ปฏิบัติหรือทีมงานโดยเฉพาะในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ และมีส่วนร่วมวางแผน คือหัวใจสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยที่ผู้มีส่วนร่วมได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญนั้นจะต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน เด็กจะต้องมีความสุข มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง บุคคล และสิ่งรอบตัว รู้สึกดีต่อตนเองพร้อมที่จะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ทำให้เด็กมีความสุขกับการเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับพัฒนาการและธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งการจัดการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงพัฒนาการของเด็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาอย่างรอบด้าน สมดุลเต็มศักยภาพ คำนึงถึงความสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยข้างต้นมีความสอดคล้องกับ สถาบัน อาร์แอลจี (2558) ที่กล่าวถึงการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยต้องคำนึงถึงหลัก 3 ประการคือ 1) เด็กต้องมีความสุข และมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง บุคคล และสิ่งรอบตัว 2) ต้องสอดคล้องกับพัฒนาการและธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก สุดท้ายเด็กจะเรียนรู้ได้ดีในสถานการณ์ที่เด็กรู้สึกมีความสุข สนุก ทำทาย ต้องการคำตอบ และต้องการแก้ปัญหา และ 3) การจัดการเรียนรู้ต้องมีความหมายและมีคุณค่าต่อตัวเด็ก

1.3 การมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย จากผลการวิจัยที่ได้ คือผู้มีส่วนร่วมวางแผนกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย ในแต่ละช่วงชั้นให้เป็นไปตามพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และไม่เป็นการฝืนพัฒนาการของเด็ก ทั้งนี้ผู้มีส่วนร่วม ร่วมกันเสนอกิจกรรมที่จะพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาในแต่ละช่วงชั้น สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องพัฒนาให้กับเด็กปฐมวัย โดยครูสามารถจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัยได้ทุกที่ ซึ่งการจัดประสบการณ์ดังกล่าวนั้นครูสามารถสอดแทรกไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของเด็ก ผู้มีส่วนร่วมเสนอวิธีพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยตามกิจกรรมที่ครูใช้อยู่แล้วในโรงเรียน โดยครูสามารถนำกิจกรรมไปใช้พัฒนาทักษะ EF ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก และบริบทโดยทั่วไปของโรงเรียน ซึ่งหลักการสำคัญคือ “การจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับจุดแข็ง-จุดอ่อนของเด็กแต่ละคน” สอดคล้องกับ สุภาวดี หาญเมธี (2558) ที่ได้กล่าวถึงวิธีการที่ครูจะพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัย โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อทักษะ EF สภาพแวดล้อมมีส่วนกำหนดความคิดและพฤติกรรมของเด็ก ดังนั้นถ้าจะจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะ EF ควรใส่ใจสภาพแวดล้อมด้านความคิดและพฤติกรรม ถ้าจะฝึกให้เด็กยึดมั่นในกฎกติกา ควรกำหนดกฎระเบียบที่เด็กมีส่วนร่วม และสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ก็ควรมีของเล่น หนังสือ อุปกรณ์ ที่เอื้อให้เด็กได้ใช้ในการเรียนรู้ ค้นคว้า หรือใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ จำพวก กระดาษสี เศษวัสดุ เป็นต้น

2) การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามแผน และสังเกตผลการปฏิบัติ (Action and Observe)

จากผลการวิจัยที่ได้ คือ ผู้มีส่วนร่วมดำเนินการสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ด้านความจำเพื่อใช้งาน ให้กับเด็กระดับชั้นอนุบาล 1 ด้วยการจัดกิจกรรมโดยการใช้สองภาษา (ไทย-มลายูถิ่น) ในการสื่อสารกับเด็ก เน้นการใช้ภาษาไทยโดยการพูดซ้ำ ย้ำ ทวน ใช้ท่าทางประกอบ และใช้สื่อประเภทสองภาษา คือ นิทาน เพลง คำคล้องจอง บัตรคำ พื้นฐานระดับชั้นปฐมวัย 242 คำ มาช่วยในการสร้างประสบการณ์ให้กับเด็ก สร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ด้านการใส่ใจจดจ่อในสิ่งที่ทำ และด้านการยั้งคิด ไตร่ตรอง ให้กับเด็กระดับชั้นอนุบาล 2 ด้วยการจัดกิจกรรมโดยใช้ดนตรี การปรบมือ กิจกรรมโยคะ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ด้านการยั้งคิด ไตร่ตรองผ่านการสร้างข้อตกลงในห้องเรียน การเสริมแรงทางบวก ยกย่องชมเชย การจัดกิจกรรมโดยใช้นิทานคุณธรรม สะท้อนคิดจากนิทาน จัดกิจกรรมโดยการตั้งคำถามสะท้อนคิด หรือการสะท้อนคิดในกิจกรรมกลุ่ม และสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ด้านการควบคุมอารมณ์ ให้กับเด็กระดับชั้นอนุบาล 3 ด้วยการพูดคุยโดยนำหลักศาสนาเข้ามาร่วมด้วย สร้างจิตสำนึก การฝึกให้เด็กรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองโดยการกล่าวคำสรรเสริญของพระเจ้าตามหลักศาสนาอิสลาม การฝึกให้เด็กรู้จักพูดเตือนตนเอง และการจัดบอร์ดเด็กดี ยกย่องชมเชยประจำห้อง ผลการวิจัยสอดคล้องกับหลักการการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มุ่งเน้นให้เด็กทุกคนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนา และการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสนพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ คือ 1) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน 2) ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย 3) ยึดพัฒนาการ และการพัฒนาโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนที่เพียงพอ 4) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข 5) สร้างความรู้ ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก ระหว่างสถานศึกษากับพ่อ แม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากผลการวิจัยผู้มีส่วนร่วมที่อยู่ในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียน มีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดหา สนับสนุน สื่ออุปกรณ์ ที่ครูประจำชั้นต้องการเพื่อนำไปใช้ในการจัดประสบการณ์พัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัยในโรงเรียน และผู้มีส่วนร่วมที่อยู่ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิมีส่วนร่วมโดยการแนะนำ ชี้แนะ กระตุ้นให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนเกิดความรู้ ความตระหนัก และมีทักษะในจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ศรีธัญญ์ เจียรนะ ปิณฑา ม่วงศิริธรรม และ อัครวิมล มณีอินทร์ (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถาบันอุดมศึกษา ในการปฏิรูปการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดหลักการสำคัญไว้ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจึงต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโดยอยู่บนพื้นฐานของหลักการการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งคณะกรรมาธิการ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ ผู้ปกครองและนักศึกษา การมีส่วนร่วมในการศึกษากับการบริหารและการจัดการศึกษามีหลายลักษณะ หลายรูปแบบ หลายวิธีการ โดยผู้ที่มีส่วนร่วมเข้าร่วมกิจกรรมตามขอบข่ายของการบริหารจัดการสถานศึกษา ได้แก่ การวางแผน การแสดงความคิดเห็น การประสานงาน การประชุม รายงานผล เป็นต้น รูปแบบของการบริหารจัดการในสถาบันอุดมศึกษาที่จะนำไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จนั้น ควรปรับเปลี่ยนเป็นบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ที่อาศัยหลักการมีส่วนร่วมโดยผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย มีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ แสดงทรรศนะ ร่วมเสนอปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

3) การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล (Reflection)

3.1 จากการสะท้อนผลการพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัย นั้นสำคัญต่อเด็กปฐมวัยมาก ต้องเริ่มฝึกตั้งแต่ช่วงอายุ 1-6 ขวบ ซึ่งเด็กจะมีพัฒนาการทางสมองไว เรียนรู้เร็ว ซึมซับทักษะต่าง ๆ ได้ดี และสมองถูกกระตุ้นให้เรียนรู้ กระบวนการคิดเชิงบริหารได้ง่าย เพียงแต่ต้องใช้เวลาฝึกฝนค่อนข้างนาน เด็กจึงจะสามารถดึงทักษะดังกล่าวมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกฝนทักษะ EF เพื่อนำมาใช้ในการควบคุมพฤติกรรม อารมณ์ ความคิดของเด็กปฐมวัย ช่วยให้เด็กเกิดสติ มีสมาธิจดจ่อกับงาน และรู้จักใช้เหตุผลในการคิดวางแผนแก้ปัญหา จนสมองของเด็กเกิดพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ คิดยืดหยุ่น ไม่จนต่ออุปสรรคที่พบเจอ และครูต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของสมอง รู้จักองค์ประกอบของทักษะสมอง และสามารถวิเคราะห์ได้ว่าในกระบวนการเรียนรู้หรือพฤติกรรมของเด็กที่เกิดขึ้นนั้นกำลังพัฒนาทักษะ EF ด้านใด รวมทั้งควรมีความใส่ใจไตร่ตรองกับเด็กได้อย่างเหมาะสม ผลการวิจัยสอดคล้องกับ อโณทัย สุขเจริญโกศล (2562) ที่ได้กล่าวว่า ทักษะ EF ไม่ใช่ทักษะที่ติดตัวมาแต่กำเนิดแต่เป็นทักษะที่ต้องได้รับการพัฒนาผ่านประสบการณ์จริงที่หลากหลาย การฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้นตอนตั้งแต่ช่วงวัยทารก จนถึงวัยเด็ก และต่อไปยังวัยรุ่น การวิจัยชี้ให้เห็นว่าทักษะ EF เริ่มพัฒนาขึ้นหลังปฏิสนธิไม่นานแต่ในช่วงวัย 3-6 ปีจะเป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาทักษะเหล่านี้ และถึงแม้ทักษะนี้ยังจะเติบโตต่อไปจนถึงวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น แต่ก็เป็นไปได้ที่การเติบโตในช่วงอนุบาลวัย 3-6 ปี จึงมีความสำคัญมากในการฝึกฝนทักษะ EF ให้แก่เด็กเพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า เป็นการลงทุนที่คุ้มค่ามากกว่าการตามแก้ไขปัญหาในภายหลังและหากเด็กไม่ได้รับการฝึกฝนที่ควรได้ การพัฒนาทักษะ EF ก็อาจจะช้าหรือบกร่องเสียหายไป กระทบต่อโครงสร้างการทำงานของสมองและการพัฒนาทักษะ EF ในสมองต่อไปด้วย

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญในการพัฒนาทักษะ EF ในช่วงอายุ 3-6 ปี หรือช่วงปฐมวัย เพราะทักษะ EF จะเริ่มพัฒนาได้ดีในช่วงวัยนี้ และส่งผลดีไปสู่ช่วงวัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ต่อไป สอดคล้องกับ นวลจันทร์ จุฑาภักติกุล (2560) ที่ได้กล่าวว่าทักษะ EF หรือกระบวนการทางความคิดไม่ได้เป็นทักษะที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด แต่ทักษะ EF จะพัฒนาได้มากที่สุดในช่วงปฐมวัย ซึ่งจะส่งเสริมให้เด็กก้าวไปสู่ประตูแห่งการประสบความสำเร็จในชีวิต

3.2 ผลการใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยที่แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

3.2.1 ด้านการบริหาร ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการระดมความคิด และอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนร่วมเกิดความคิดเห็นที่หลากหลายทำให้การปฏิบัติงานมีความราบรื่น ก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้บริหารและผู้มีส่วนร่วมทุกคนทั้งใน และนอกโรงเรียน ลดความขัดแย้งในการทำงาน เพิ่มความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้น สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณีนรัตน์ บุญเต็ม และ ประชุม รอดประเสริฐ (2557) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ตอนล่าง มีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ศึกษารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) 3) สังเคราะห์และพัฒนารูปแบบการบริหาร 4) ประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีฉันทามติเป็นเอกฉันท์กับทุกประเด็นของการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ สามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์คณะบุคคลในสถานศึกษามีความเหมาะสมกับแนวทางการกระจายอำนาจที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษาและมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ

3.2.2 ด้านครู ทำให้ผู้มีส่วนร่วมที่อยู่ในฐานะครูมีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของสมอง รู้จักองค์ประกอบของทักษะสมอง และสามารถวิเคราะห์ได้ว่าในการจัดการเรียนรู้ หรือพฤติกรรมของเด็กที่เกิดขึ้นนั้นกำลังพัฒนาทักษะ EF ด้านใด ครูได้พัฒนาทักษะการสื่อสารเชิงบวกที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะ EF ของ

เด็กปฐมวัย เกิดทักษะการประเมิน ทักษะการสังเกตการจดบันทึกพฤติกรรม ที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็ก และมีความสามารถในการสื่อสารผลการประเมินให้กับผู้มีส่วนร่วมได้อย่างดี เพื่อนำมาปรับปรุงหรือพัฒนางาน ครูเกิดการทำงานเป็นทีม (Team Work) รู้จักการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดเป้าหมาย วางแผน มีกระบวนการทำงาน และประเมินผล สามารถสะท้อนผลการเรียนรู้ของเด็ก และของครูที่ประเมินตนเองว่าแนวทางที่ปฏิบัตินั้นถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร เพื่อนำสู่การพัฒนาตน พัฒนางาน ผลการวิจัยข้างต้นมีความสอดคล้องกับ สุภาวดี ชาญเมธี, ธิดา พิทักษ์สินสุข และ ภาวนา อร่ามฤทธิ์ (2561) ที่ได้บอกถึงคุณลักษณะสำคัญของครูปฐมวัยผู้ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะ EF ให้เด็กปฐมวัย คือ ครูมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับทักษะ EF มีจิตใจกว้าง และมีทักษะเชิงบวกมีความเชื่อมั่นในเด็ก เชื่อว่าเด็กทุกคนมีศักยภาพเปลี่ยนแปลง และพัฒนาได้ มีความเชี่ยวชาญในทักษะที่หลากหลาย เช่น ทักษะการสังเกต ทักษะการสื่อสารเชิงบวก ทักษะการกระตุ้นเด็ก ทักษะการสร้างแรงจูงใจ และทักษะการประเมิน เป็นต้น นอกจากนี้ครูยังต้องเป็นผู้ที่รู้จักการวางแผนการทำงาน การทำงานเป็นทีม และที่สำคัญคือต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก ให้เด็กรู้สึกรัก และไว้วางใจ

3.2.3 ด้านเด็กปฐมวัยพบว่า เด็กในระดับชั้นอนุบาล 1 มีการพัฒนาและเริ่มใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับครู และเพื่อนมากขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กได้เกิดทักษะการจำ และสามารถนำไปใช้ได้ เด็กอนุบาล 2 แสดงออกตามความรู้สึกและความสามารถของตนเอง ที่มีลักษณะนิสัยเป็นคนมีความประณีต มีความละเอียดอ่อน เป็นคนมีระเบียบ และที่สำคัญคือเด็กใส่ใจจดจ่อในสิ่งที่ทำงานสำเร็จด้วยความสุขที่แสดงออกผ่านรอยยิ้ม และเสียงหัวเราะในขณะที่ร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน ๆ เด็กเกิดพฤติกรรมทางบวก รู้จักควบคุมความต้องการของตนเองได้ เด็กระดับชั้นอนุบาล 3 รู้จักจัดการตัวเองให้แสดงออกอย่างเหมาะสม ไม่ทำให้อารมณ์ของตนเองไปสร้างปัญหาสัมพันธ์ภาพระหว่างกัน เด็ก ๆ ให้ความร่วมมือกับการพูดเตือนตนเองอย่างพร้อมเพรียงกัน ถึงแม้ว่าในระหว่างวันนั้นจะทำตามที่พูดไว้ได้ หรือไม่ได้บ้างก็ตาม สอดคล้องกับสถาบัน อาร์แอลจี (2558) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้สำหรับเด็กนั้น เป็นการมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่าต่อตัวเด็ก เพราะเด็กจะสามารถเชื่อมโยง นำไปใช้ และต่อยอดสิ่งที่เรียนรู้ได้อย่างแท้จริง ความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ย่อมมาจากแรงจูงใจภายในไม่ใช่เป็นการเรียนเพื่อจำอย่างไม่เห็นความเชื่อมโยงกับชีวิต

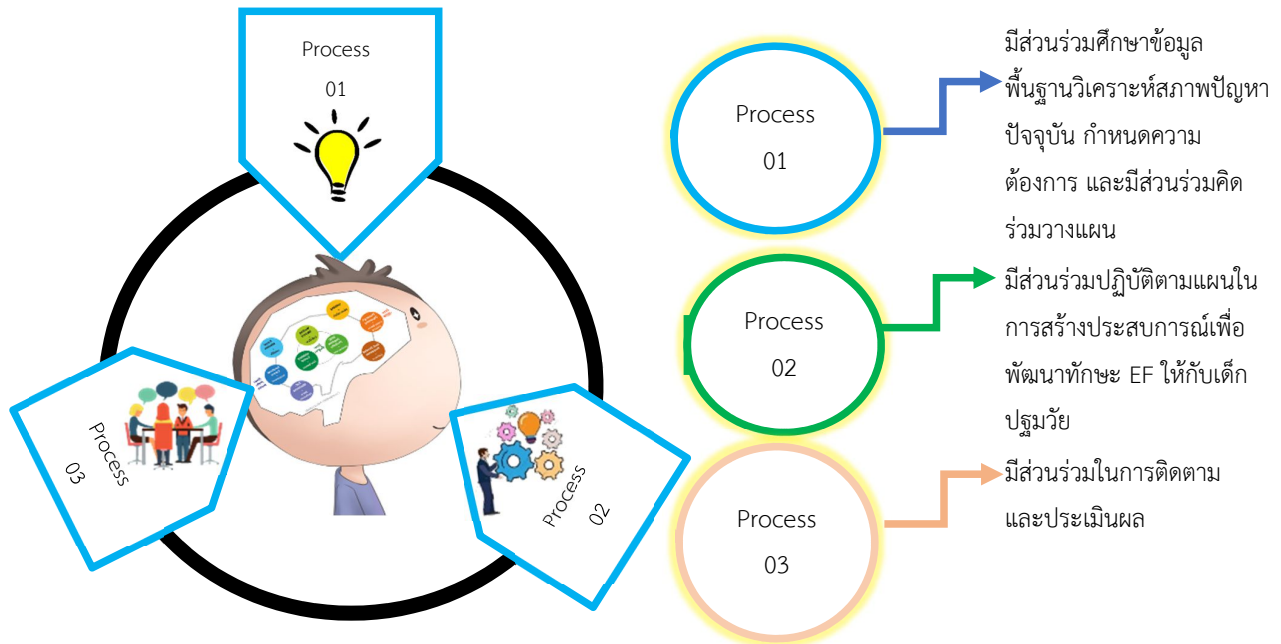
3.3 สิ่งที่ควรปรับปรุงเพื่อพัฒนากระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย ที่ผู้มีส่วนร่วมได้เสนอ คือ

3.3.1 ด้านการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย เพราะการพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัยนั้นต้องเริ่มจากบ้านของเด็ก เด็กต้องได้รับการฝึกฝนมาจากบ้านเป็นที่แรก แล้วจึงมารับการส่งเสริมสนับสนุนต่อที่โรงเรียน พ่อ แม่ ผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วม และให้ความร่วมมือพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับ ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ (2561) ที่ได้กล่าวว่า พ่อ แม่ ผู้ปกครองมีเวลา 3 ปีแรกที่จะเลี้ยงลูกให้เขามีตัวตน ที่ชัดเจนและแข็งแรง แล้วใช้เวลาช่วงอายุ 2-7 ปี พัฒนารากฐานของ EF อย่างดีที่สุด ก่อนที่จะส่งลูกเข้าสู่โรงเรียนและระบบการศึกษาที่มุ่งพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 เมื่ออายุ 7-8 ปี โรงเรียนรับช่วงต่อด้วยปรัชญาการศึกษาสมัยใหม่และกระบวนการเรียนรู้สมัยใหม่เป็นเวลา 12 ปีของการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากผลการศึกษาจึงสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยโดยผ่านกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม นั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดคือผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะ EF แล้วส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้มีส่วนร่วมพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัย เปิดโอกาสให้ทุกคนที่มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และดำเนินการ รวมไปถึงการส่งเสริมความรู้ประสบการณ์ ซึ่งประกอบด้วย การอบรม การสอนงาน กิจกรรมการบริหาร กิจกรรมแสวงหาความรู้ จึงจะทำให้การพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพ แก้ปัญหาให้กับเด็กปฐมวัยได้อย่างตรงจุด นำมาซึ่งการประกันได้ว่าระบบการศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพอย่างสูงสุด

บทสรุปจากการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถสรุปกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความสามารถของสมองในการบริหารจัดการชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนบ้านใหม่ วันครู(2503) ได้ 3 กระบวนการ ดังภาพประกอบ 1

ภาพที่ 1. กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความสามารถของสมองในการบริหารจัดการชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนบ้านใหม่ (วันครู 2503)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1) ผู้มีส่วนร่วมควรมีวิธีการสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัยในแต่ละระดับชั้นที่มีช่วงวัยที่แตกต่างกัน และต้องเหมาะสมกับช่วงวัยของเด็ก ซึ่งจะส่งผลให้เด็กได้รับการพัฒนา และเห็นผลการพัฒนาที่ชัดเจน
- 2) ควรให้ พ่อ แม่ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมสภาพแวดล้อมรอบด้านตัวเด็ก

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) จากกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัย ควรมีการพัฒนากระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการพัฒนาที่หลากหลาย แล้วนำไปปรับใช้กับบริบทของโรงเรียน
- 2) ควรมีการทดลองใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย และศึกษาผลการพัฒนาทักษะ EF ที่เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย

References

- จิระพร ชะโน. (2562). การคิดเชิงบริหารกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 13(1), 1-7.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2556). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล. (2560). *การประเมินพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร (EF) ในเด็กปฐมวัย. ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการ การพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ครั้งที่ 29*. กรุงเทพฯ: สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุลมหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุญชม ศรีสะอาด และ สุรียง ศรีสะอาด. (2552). *การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์. (2561). *เลี้ยงลูกอย่างไรให้ได้ EF*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร, สหทัยา วิเศษ, จันทนา เบญจทรัพย์, ชลกาญจน์ ฮาชันนารี และ พระมหาสุทิตย์ ออบุ่น. (2543). *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*. กรุงเทพฯ: อูษาการพิมพ์.
- มณีรัตน์ บุญเต็ม และ ประชุม รอดประเสริฐ. (2557). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ตอนล่าง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย*, 4(1), 102-111.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- วิโรจน์ ผลแย้ม และ ศักดา สถาพรจนา. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย*, 4(1), 171-184.
- วีระศักดิ์ ชลไชยะ. (2559). *พัฒนาทักษะ EF ตั้งแต่ปฐมวัย...รากฐานของการพัฒนาประเทศไทย 4.0*. กรุงเทพฯ: ปิยอนด์เอ็นเทอร์ไพรซ์.
- ศรัณย์ เจียรโน, พิมพ์ ม่วงศิริธรรม และ อศวิณ มณีอินทร์. (2558). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 16(2), 44-54.
- สถาบันอาร์แอลจี. (มิถุนายน 2558). เด็กติดยาและเสพติดสิ่งอื่นเหตุเพราะบกพร่อง EF. *ModernMom FOCUS*, 1(5), 4-5.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริยากร กองทอง. (2559). *กลยุทธ์การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มุ่งเน้นแนวคิดการทำงานทางสมองด้านการบริหารจัดการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษภูบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- สุภาวดี หาญเมธี. (2558). *EF ภูมิคุ้มกันชีวิตและป้องกันยาเสพติด*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สุภาวดี หาญเมธี, ธิดา พิทักษ์สินสุข และ ภาวนา อร่ามฤทธิ์. (2561). *คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Functions สำหรับครูปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- อโนทัย สุขเจริญโกศล. (2562). EF ทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21. *วารสารการศึกษาไทย*, 16(148), 24-2